

Sygn. akt IX Ca 687/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Krystyna Skiepmo SO Dorota Ciejek
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa Gminy O.

przeciwko D. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt X C 3685/17,

uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do pozwanej D. M. i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Krystyna Skiepmo Bożena Charukiewicz Dorota Ciejek

Sygn. akt IX Ca 687/18

UZASADNIENIE

Powódka Gmina O. wniosła o zasądzenie od pozwanych D. M. i A. K. solidarnie kwoty 18.851,52zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że pozwani w dniu 28 listopada 2012r. zawarli z powódką umowę najmu lokalu socjalnego na okres 1 roku. Po zakończeniu umowy pozwani nie zwrócili powódce lokalu, pomimo wezwania do jego opuszczenia. Nie opłacali również czynszu najmu oraz po rozwiązaniu umowy, odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu. Zaległość za okres od 1 grudnia 2012r. do 28 lutego 2017r. wyniosła 18.851,62zł.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 1 czerwca 2017r. Referendarz Sądu Rejonowego w Olsztynie nakazał pozwanym aby zapłacili solidarnie powódce kwotę dochodzoną pozwem z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

Pozwani D. M. i A. K. wnieśli od powyższego nakazu sprzeciw, w którym przyznali, że są winni powódce kwotę dochodzoną pozwem, lecz wskazali, że nie są w stanie jej uiścić, dlatego wnieśli o „odstąpienie od nakazu zapłaty”.

W toku procesu, po ustanowieniu pozwanej pełnomocnika z urzędu, pozwana podniosła zarzut przedawnienia części roszczenia, zarzuciła nieprawidłową stawkę przyjętą przez powódkę z tytułu odszkodowania, podnosząc, że jest ona wygórowana oraz wniosła o nieobciążanie jej kosztami procesu oraz rozłożenie objętej żądaniem kwoty na raty.

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2018 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 18.851,52 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 sierpnia 2017 r. do dnia zapłaty. Oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Nie obciążył pozwanych kosztami procesu. Przyznał radcy prawnemu I. S. wynagrodzenie za reprezentowanie pozwanych w kwocie 2.400 zł plus należny podatek VAT.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo w całości zasługiwało na uwzględnienie. Pozwani bowiem uznali żądanie co do zasady, jak i wysokości. Uznanie znajdowało potwierdzenie w okolicznościach wskazanych przez powódkę, w dokumentach przez nią złożonych, zatem prowadzenie postępowania dowodowego było zbędne. Poza sporem pozostawała również trudna sytuacja majątkowa i osobista pozwanych. Powódka nie kwestionowała złożonych dowodów na okoliczność niepełnosprawności, braku dochodów, stanu zdrowia, zatem również w tym zakresie stan faktyczny został dostatecznie udowodniony i był niesporny. Wysokość dochodów i wydatki comiesięczne wskazywały, że pozwani nie byłiby w stanie płacić żadnych rat, a rozłożenie należności na raty na poziomie 30-50zł oznaczałoby jedynie iluzoryczne uwzględnienie słusznego roszczenia powódki. Okoliczności te sprawiły jednak, że na podstawie art. 102 k.p.c., Sąd Rejonowy nie obciążył pozwanych kosztami procesu.

Powyższy wyrok co do punktu I zaskarżyła apelacją pozwana zarzucając:

1.naruszenie przez Sąd I instancji przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, mianowicie przepisu:

- art.213 § 2 k.p.c. w zw. z art.5 k.c. i art. 7 § 5 k.p.c. - poprzez brak dokonania przez Sąd oceny uznania powództwa przez pozwaną w czasie, kiedy nie była ona jeszcze reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, pod kątem istnienia negatywnych przesłanek, tj. sprzeczność uznania powództwa z zasadami współżycia społecznego, mimo uznania przez Sąd przydzielenia dla pozwanej pomocy prawnej z urzędu za zasadne i konieczne;

- art.217§ 1 k.p.c. w zw. z art. 227 i art. 233 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie polegające na odmowie przeprowadzenia przez Sąd postępowania dowodowego w sprawie, mimo, iż w ocenie pozwanej stanowisko zaprezentowane w piśmie precyzującym z dnia 18.01.2018r. jak również zgłoszone w tym piśmie zarzuty, winny zostać merytorycznie rozpoznane, bowiem miały one istotne znaczenie na rozpatrzenie sprawy i jej wyniku;

2. nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy, poprzez pominięcie merytorycznych zarzutów zgłoszonych przez pozwaną w piśmie procesowym precyzującym z dnia 18.01.2018r.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa, ewentualnie wniosła o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodziły podstawy do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy (art. 384 § 4 k.p.c.). Analiza akt sprawy wskazuje, iż Sąd Rejonowy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania zgłoszonego przez powódkę błędnie uznając, że pozwana uznała powództwo.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego nierozpoznanie istoty sprawy odnosi się do roszczenia będącego podstawą powództwa i zachodzi, gdy sąd pierwszej instancji nie orzekł w ogóle merytorycznie o żądaniach stron, zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominął merytoryczne zarzuty pozwanego (w szczególności wyroki z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 357/00).

Sąd Rejonowy oddalając powództwo w niniejszej sprawie przyjął, że pozwana uznała powództwo w związku z czym nie odniósł się do merytorycznych zarzutów podniesionych w toku postępowania przez stronę pozwaną.

Stosownie do art. 213 § 2 k.p.c. Sąd jest związany uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa.

Uznanie powództwa stanowi jedną z form zachowania się pozwanego w procesie cywilnym. Jest to akt dyspozycyjności materialnej pozwanego, w którym przyznaje on okoliczności faktyczne przytoczone przez powoda oraz uznaje samo żądanie pozwu, wyrażając jednocześnie zgodę na wydanie wyroku uwzględniającego to żądanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 września 1983 r. III CRN 188/83). Przyjmuje się zatem, że uznanie powództwa składa się z oświadczenia wiedzy i woli pozwanego złożonych jednocześnie. Samo przyznanie podstawy faktycznej powództwa bez uznania żądania, jak również samo uznanie żądania pozwu przy jednoczesnym zaprzeczeniu okoliczności faktycznych żądanie to uzasadniających, nie może być ocenione jako uznanie powództwa.

Istotną dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy okolicznością było, że czynności uznania powództwa zasadniczo odmawia się w doktrynie charakteru materialnoprawnego. Przyjmuje się, że uznanie powództwa ze swej istoty nie wiąże się z uznaniem prawa cywilnego. Uznanie materialnoprawne, o ile w konkretnym wypadku wystąpi jednocześnie z uznaniem procesowym, będzie dokonane co najwyżej "z jego okazji", nie będzie zaś "pozostawać z nim w wewnętrznym związku". Wynika to stąd, że uznanie powództwa samo przez się nie stwarza w procesie żadnej nowej lub dodatkowej podstawy uzasadniającej żądanie powoda, w szczególności nie zawiązuje, nie rozwiązuje, ani nie zmienia stosunku prawnego między stronami (zob. J. Mokry, Uznanie powództwa w polskim procesie cywilnym, Wrocław 1970, s. 103; J. Lapiere, Uznanie powództwa i jego związek z uznaniem roszczenia uregulowanym w Kodeksie cywilnym, SP 1970, Nr 26–27, s. 124). W sferze prawa materialnego procesowe uznanie powództwa nie wywołuje żadnych skutków. Dopiero prawomocny wyrok, wydany na podstawie uznania zgodnie z żądaniem powoda, oddziałuje na prawo materialne.

Powyzsza konstatacja jest o tyle istotna, że procesowy w przeważającej części charakter uznania pozwu oznacza, że czynność tę można odwołać (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 1984 r., IV CR 139/84). Uznanie powództwa, jako czynność procesowa, może zostać odwołane do chwili wydania prawomocnego orzeczenia, zapadłego w następstwie uznania powództwa. Oznacza to, że pozwany może odwołać uznanie powództwa także w apelacji, a nie tylko do czasu wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że pozwani uznali powództwo przy pierwszej czynności procesowej składając oświadczenie, że „są winni powódcie kwotę dochodzoną pozwem”. Oświadczenie to z punktu widzenia prawa materialnego miało charakter uznania niewłaściwego. Uznanie niewłaściwe jest oświadczeniem wiedzy a nie woli dłużnika w rozumieniu prawa materialnego, stanowiącym element konstrukcyjny czynności prawa materialnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1997 r., sygn. akt II CKN 46/97, OSNC 1997/10/143, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. akt I ACA 684/13). Skoro uznanie powództwa w niniejszej sprawie było jedynie czynnością prawa procesowego, dopuszczalnym było jego odwołanie aż do uprawomocnienia się orzeczenia.

W przedmiotowej sprawie pozwana, w imieniu której działał pełnomocnik ustanowiony z urzędu, w piśmie z dnia 19 stycznia 2018r. skutecznie cofnęła uznanie powództwa. Skoro odwołanie uznania powództwa należy kwalifikować jako czynność procesową, nie budzi wątpliwości, że czynność ta mieści się w kompetencjach pełnomocnika procesowego, którego umocowanie obejmuje wszystkie łączące się ze sprawą czynności procesowe (art. 91 pkt. 1 k.p.c.). Stanowisko to zostało umotywowane logicznymi przesłankami, które należy traktować jako ważna podstawa cofnięcia uznania powództwa jeszcze przed wydaniem wyroku przez Sąd pierwszej instancji.

Powyższe rozważania prowadzą do konkluzji, iż brak było podstaw w niniejszej sprawie do wydania wyroku opartego na uznaniu powództwa. Wobec skutecznego cofnięcia uznania powództwa Sąd Rejonowy nie miał podstaw do stosowania regulacji art. 213 § 2 k.p.c. W tej sytuacji Sąd I instancji niezasadnie odstąpił od przeprowadzenia postępowania dowodowego i rozpoznania merytorycznych zarzutów podnoszonych przez pozwaną. Zaniechanie to doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd Rejonowy.

W rezultacie zaskarżony wyrok należało uchylić i sprawę przekazać Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien zbadać trafność zarzutów pozwanej odnoszących się do zgłoszonego w pozwie żądania w tym dotyczących przedawnienia części roszczenia oraz przyjętej przez powódkę stawki ustalenia wysokości należnego odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu mieszkalnego (socjalnego), zgłoszonych w piśmie procesowym z dnia 19 stycznia 2018r. (k.104) oraz podtrzymywanych w toku całego postępowania.

Zwrócić przy tym należy uwagę, że podstawą prawną żądania powódki jest art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1234), który ustanawia odpowiedzialność osób zajmujących lokal mieszkalny bez tytułu prawnego. W orzecznictwie wskazuje się, że roszczenia oparte na tym przepisie przedawniają się w terminie trzyletnim przewidzianym w art. 118 k.c. dla roszczeń o świadczenia okresowe (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2014 r., IV CNP 33/13 i z dnia 18 maja 2012 r., IV CSK 490/11).

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystyna Skiepmo